

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Prop. 109 L

(2021–2022)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i midlertidig lov om tilpasninger i barnehageloven, opplæringslova og friskolelova for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19 (forlengelse)

*Tilråding fra Kunnskapsdepartementet 12. mai 2022,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Støre)*

1 Hovedinnholdet i proposisjonen

Kunnskapsdepartementet legger med dette fram forslag til endringer i midlertidig lov om tilpasninger i barnehageloven, opplæringsloven og friskoleloven for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19.

Det følger i dag av den midlertidige loven at den oppheves 30. juni 2022.

Kunnskapsdepartementet foreslår at lovens virketid forlenges til 31. desember 2022. Departementet foreslår også at enkelte regler som er knyttet til spesifikke skoleår forlenges. For øvrig foreslår departementet at loven videreføres uten innholdsmessige endringer.

2 Bakgrunn

Når barnehager og skoler er underlagt begrensninger av smittevern hensyn, har det betydning for hvordan driften kan organiseres. Det ble derfor 27. mars 2020 vedtatt midlertidige forskrifter om tilpasninger i lovgivningen om barnehager og grunnopplæringen med hjemmel i den nå opphevede *midlertidig lov om forskriftshjemmel for å*

*avhjelpe konsekvenser av utbrudd av Covid-19 mv. (koronaloven). Ved opphevelse av koronaloven ble de midlertidige reglene fastsatt i en midlertidig lov om tilpasninger i barnehageloven, opplæringsloven og friskoleloven. Den midlertidige loven ble lagt fram for Stortinget i Prop. 102 L (2019–2020) *Midlertidig lov om tilpasninger i barnehageloven, opplæringslova og friskolelova for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19.**

Loven har blitt forlenget i tre omganger i tråd med forslaget i Prop. 8 L (2020–2021) *Endringer i midlertidig lov om tilpasninger i barnehageloven, opplæringslova og friskolelova for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19 (forlengelse av loven)*, Prop. 137 L (2020–2021) *Endringer i midlertidige lover om tilpasninger i barnehageloven, opplæringslova, friskolelova, introduksjonsloven og integreringsloven for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19 (forlengelse av lovene)* og Prop. 9 L (2021–2022) *Endringer i midlertidige lover om tilpasninger i barnehageloven, opplæringsloven, friskoleloven, introduksjonsloven og integreringsloven for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19 (forlengelse).*

Loven har nå varighet til 30. juni 2022.

3 Gjeldende rett

Midlertidig lov 26. mai 2020 nr. 52 om tilpasninger i barnehageloven, opplæringslova og friskolelova for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19 inneholder midlertidige regler på barnehage- og opplæringsområdet. Formålet med loven er at barn, unge og voksne i størst mulig grad skal kunne få ivaretatt sine rettigheter etter barnehageloven, opplæringsloven og friskoleloven, samtidig som det tas hensyn til hva som er mulig når barnehager og skoler er stengt eller er underlagt begrensninger av smittevernhensyn som følge av utbruddet av covid-19.

Reglene om tilpasninger i opplæringsloven gjelder også på Svalbard med de særlige tilpasningene som følger av forskrift 18. januar 2007 nr. 76 om grunnskoleopplæring og videregående opplæring på Svalbard. De øvrige reglene i den midlertidige loven gjelder ikke på Svalbard.

I § 2 i den midlertidige loven er barnehagelovens anvendelse i perioder hvor barnehagen er stengt eller driver med begrensninger etter enkeltvedtak eller forskrifter med hjemmel i smittevernloven, fastsatt. Bestemmelsen gjør tilpasninger i reglene om rett til barnehageplass og i tilrettelegging som følger av enkeltvedtak. Tilpasningene innebærer ikke nye plikter, men adgang til å fravike enkelte regler helt eller delvis i situasjoner hvor barnehagen er stengt eller underlagt andre begrensninger med hjemmel i smittevernloven. I den midlertidige loven § 3 er det hjemmel til å regulere i forskrift hvem som skal ha tilbud i barnehagen dersom barnehagen ellers er stengt eller har redusert åpnings- og oppholdstid på grunn av smitteverntiltak.

I § 7 er det slått fast at skoleeiere har plikt til å sørge for opplæring så langt som mulig selv om skolene er stengt eller driver med begrensninger etter enkeltvedtak eller forskrifter med hjemmel i smittevernloven. Bestemmelsen gir også hjemmel til å gi regler i forskrift om hvem som skal få opplæring hjemme selv om skolen er åpen, og hvem som skal få opplæring på skolen selv om skolen ellers er stengt eller har redusert åpnings- og oppholdstid på grunn av smitteverntiltak.

I § 8 er det regler om opplæringslovens og friskolelovens anvendelse i perioder hvor skolen er stengt eller driver med begrensninger etter enkeltvedtak eller forskrifter med hjemmel i smittevernloven. I bestemmelsen er det gjort tilpasninger i flere regler i opplæringsloven og friskoleloven. Tilpasningene innebærer ikke nye plikter, men adgang til å fravike enkelte regler helt eller delvis i situasjoner hvor skolen er stengt eller

underlagt andre begrensninger med hjemmel i smittevernloven. Dette gjelder regler om organisering, enkeltvedtak om tilrettelegging, læremidler, psykososialt miljø, skolefritidsordning, leksehjelp og leirskole. Reglene om leirskole gjelder for våren 2020 og skoleåret 2020–2021, men ikke for inneværende skoleår.

I §§ 4 og 9 er det regler om foreldrebetaling i barnehager og skolefritidsordninger. Reglene innebærer at foreldre skal betale ordinær pris selv om barnehagen eller skolefritidsordningen har redusert åpningstid på grunn av smitteverntiltak. Dersom virksomheten er stengt med hjemmel i smittevernloven, skal derimot foreldrene ikke betale. Kommunen skal kompensere private barnehager for tapt foreldrebetaling.

I §§ 5 og 6 er det regler om tilskudd til private barnehager og om avkortning av tilskuddet. Kommunen skal gi tilskudd til private barnehager som er stengt med hjemmel i smittevernloven, men tilskuddet kan avkortes i enkelte situasjoner.

I § 10 fremgår det at ungdom som tas inn til Vg3 påbygging skoleåret 2020–2021, ikke bruker av retten til videregående opplæring dette skoleåret. I § 11 er det regler om rett til inntak til Vg4 påbygging i skoleåret 2020–2021 for de som ikke har bestått fag- og svenneprøven påfølgende vår (betinget inntak). Departementet har i midlertidig forskrift om tilpasninger i reglene om barnehager, grunnskoler og videregående opplæring som følge av utbrudd av covid-19 §§ 13 og 14 fastsatt tilsvarende unntaksordninger for skoleåret 2021–2022.

I § 12 er det gitt hjemmel til Utdanningsdirektoratet til å behandle personopplysninger dersom det er nødvendig i forbindelse med eksamensgjennomføring i en smittesituasjon.

I § 13 er det fastsatt at den midlertidige loven oppheves 30. juni 2022.

4 Høringen

Forslag om å forlenge de midlertidige reglene om tilpasninger i barnehageloven, opplæringsloven og friskoleloven for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19 ble sendt på høring 7. mars 2022. Høringsfristen var 28. mars 2022. Det ble satt en ekstraordinær kort frist fordi det haster å få fremmet et lovforslag om forlengelse før loven oppheves.

Høringen ble sendt til følgende instanser:

Arbeids- og velferdsdirektoratet
Kompetanse Norge

Utdanningsdirektoratet
Statsforvalterne

Sametinget
Barneombudet
Foreldreutvalget for barnehager
Foreldreutvalget for grunnsopplæringen

Abelia
Elevorganisasjonen
Fagforbundet
Friskolenes kontaktforum
Interesseorganisasjonen for kommunal voksenopplæring
Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon
KS – Kommunesektorens organisasjon
Norsk Lektorlag
Private Barnehagers Landsforbund
Samarbeidsrådet for yrkesopplæring
Skolelederforbundet
Skolenes Landsforbund
Utdanningsforbundet

Høringen ble også lagt ut på regjeringen.no.

I høringen foreslo departementet å forlenge de midlertidige lovene fram til 31. desember 2022. Det ble også foreslått å forlenge enkelte regler som er knyttet til spesifikke skoleår. Dette gjelder unntak fra kommunens plikt til å tilby leirskole eller annen skoletur, som ble foreslått videreført til og med inneværende skoleår, det vil si for skoleåret 2021–2022.

Videre gjelder det to forskriftshjemler i loven til å kunne 1) gi forskriftsregler om at de som tas inn til Vg3 påbygging til generell studiekompetanse ikke bruker av retten til videregående opplæring det aktuelle skoleåret, og 2) gi forskriftsregler om betinget inntak til Vg4 påbygging til generell studiekompetanse for de som skulle tatt fag- eller svenneprøven på våren, men som i stedet er eller vil bli oppmeldt på høsten. De to forskriftshjemplene ble foreslått videreført til og med høsten 2022. For øvrig ble det foreslått at loven videreføres uten innholdsmessige endringer.

Departementet mottok 969 høringsuttalelser. 926 høringsuttalelser var prinsipielt imot forslaget. 41 uttaler seg om forslaget, men tar ikke stilling til om de er for eller imot.

Utdanningsforbundet, *Private Barnehagers Landsforbund* og en privatperson støtter hovedintensjonen bak forslaget. Disse uttaler at de enige i at den uforutsigbare smittesituasjonen gjør det nødvendig å forlenge de midlertidige reglene til 31. desember 2022. Det understrekes at reglene i all hovedsak har fungert etter sin hen-

sikt, og at behovet ikke nødvendigvis vil opphøre 30. juni 2022.

Foreldreutvalgene for grunnsopplæringen og barnehager mener at det ikke er behov for å forlenge lovene slik situasjonen er nå. *SmartFri* og flere privatpersoner er også negative til forslaget, men begrunnelsen er i liten grad knyttet til det konkrete forslaget. Begrunnelsen deres er i hovedsak knyttet til motstand mot vaksinerings av barn og bruk av PCR-tester. Det er også noen instanser som har innspill til utvalgte bestemmelser i lovene som foreslås forlenget.

Foreldreutvalgene for grunnsopplæringen og barnehager støtter ikke forslaget og uttaler blant annet følgende:

«Tida nå er inne for å rette seg inn mot en «normal» kvardag i skular og barnehagar, og at ein ikkje utan vidare bør føre vidare ei «pakke» med høve til å gjere lempingar i dei rettane som barna og ungdommane våre har. [...] Foreldreutvalet for barnehagar meiner at det nå bør vere slik at reduksjon i åpningstid i barnehagar på grunn av smitteverntiltak må føre til redusert foreldrebetaling. Foreldreutvalet for grunnsopplæringa meiner det samme i høve til skolefritidsordninga. FUG meiner òg at lempinga i kravet om å gje tilbod om leirskule ikkje lenger bør gjelde.»

5 Departementets vurderinger og forslag

5.1 Videreføring av lovens generelle bestemmelser

Slik smittesituasjonen er nå, kan barnehager og skoler ha åpent og drive normalt. De fleste regler og råd om testing, karantene og isolasjon er opphevet. *Foreldreutvalgene for grunnsopplæringen og barnehager* støtter ikke forslaget om å forlenge de midlertidige reglene, og mener det ikke er behov for å forlenge lovene slik situasjonen er nå. Også *SmartFri* stiller spørsmål ved behovet for å forlenge reglene.

Departementet er enig i at behovet for de midlertidige reglene sannsynligvis vil avta framover. Departementet vil imidlertid vise til at det er usikkert hvordan situasjonen vil utvikle seg, og at det framover, både nasjonalt og lokalt, kan oppstå situasjoner som kan påvirke skole- og barnehagedriften. Det kan ikke utelukkes at det også etter 30. juni vil være situasjoner der det kan bli nødvendig med vedtak om lokale eller nasjonale

smitteverntiltak som påvirker skole- og barnehagedriften.

I slike situasjoner vil det være behov for regler som bidrar til at barn, unge og voksne får ivaretatt sine rettigheter, for eksempel rett til hjemmeopplæring. Dersom loven ikke forlenges, vil det være uklart hvilke regler som gjelder dersom det fattes vedtak som begrenser aktiviteter eller tilstedeværelse i skoler eller barnehager. Det vil for eksempel ikke være regler som sikrer elever hjemmeopplæring.

Departementet mener at det må tas høyde for at det også etter 30. juni kan være behov for å ha regler som bidrar til at barn, unge og voksne i størst mulig grad skal få ivaretatt sine rettigheter etter barnehageloven, opplæringsloven og friskoleloven, samtidig som det gis rom for nødvendige tilpasninger til en situasjon med inngripende smitteverntiltak.

Departementet viser for øvrig til regjeringens strategi og beredskapsplan for håndteringen av covid-19-pandemien fra 5. april 2022.

Noen høringsinstanser viser til høringer av tilsvarende forslag i tidligere runder. Departementet viser til departementets vurderinger i forbindelse med opprinnelig vedtakelse og senere forlengelse av lovene. Se Prop. 102 L (2019–2020), Prop. 8 L (2020–2021), Prop. 137 L (2020–2021) og Prop. 9 L (2021–2022) for kommentarer til høringsinnspillene.

Kunnskapsdepartementet foreslår på denne bakgrunnen å forlenge den midlertidige loven om tilpasninger i barnehageloven, opplæringsloven og friskoleloven, hovedsakelig uten innholdsmessige endringer, men med enkelte endringer omtalt i punkt 5.2 under.

Departementet vil understreke at reglene i den midlertidige loven i seg selv ikke innebærer innskrenkninger i rettigheter etter barnehage-, opplærings- og friskoleloven. Reglene i loven kommer bare til anvendelse dersom det fattes vedtak etter smittevernloven som påvirker skole- og barnehagedriften.

Når det gjelder varighet, foreslår departementet at loven forlenges fram til 31. desember 2022. Dette vil gi barnehagene og skolene nødvendig forutsigbarhet ved oppstart etter sommerferien, samtidig som det tas hensyn til at det kan bli behov for tilsvarende regler ut året. Departementet vurderer at en slik varighet er forsvarlig i lys av at de midlertidige lovene kun åpner for tilpasninger som er nødvendige på grunn av smitteverntiltak.

5.2 Videreføring av regler som er knyttet til konkrete skoleår

5.2.1 Innledning

Enkelte regler i den midlertidige loven gjelder kun for nærmere spesifiserte skoleår. Dette er tilfelle for reglene i § 8 første ledd bokstav g om unntak fra kommunens plikt til å tilby leirskole eller annen skoletur. Videre gjelder dette for forskriftshjemlene i siste ledd i henholdsvis §§ 10 og 11.

5.2.2 Unntak for kravet om å tilby leirskole

I lovens § 8 første ledd bokstav g framgår det at kravet i opplæringslova om å tilby leirskole, ikke gjelder overfor enkelte avgangselever.

Unntaket i § 8 første ledd bokstav g gjelder kun for periodene som er presisert i loven, nemlig våren 2020 og skoleåret 2020–2021. Reglene gjelder foreløpig ikke for skoleåret 2021–2022. Departementet mener at det ikke er nødvendig at reglene gjøres gjeldende for planlagte skoleturer for 10. trinn for skoleåret 2021–2022. Det er ikke kommet høringsinnspill om at det har vært planlagt leirskole dette skoleåret som på grunn av en kombinasjon av smitteverntiltak og kapasitetsutfordringer ikke kan gjennomføres. Utdanningsdirektoratet har heller ikke fått henvendelser om dette.

5.2.3 Forskriftshjemlene knyttet til påbygg

I den midlertidige loven § 10 første ledd fremgår det at ungdom som tas inn til Vg3 påbygging skoleåret 2020–2021, ikke bruker av retten til videregående opplæring dette skoleåret. Det samme gjelder for skoleåret 2021–2022, men dette er regulert i forskrift (midlertidig forskrift om tilpasninger i reglene om barnehager, grunnskoler og videregående opplæring som følge av utbrudd av covid-19 § 13), med hjemmel i lovens § 10 andre ledd.

Departementet foreslår at forskriftshjemmen i lovens § 10 andre ledd videreføres til skoleåret 2022–2023. Dette er hensiktsmessig for det tilfelle at det er nødvendig å videreføre de materielle reglene i forskriftens § 13. Departementet vurderer per nå at slike forskriftsregler ikke er nødvendig, men kommer eventuelt tilbake til dette dersom situasjonen endrer seg.

På tilsvarende måte som for lovens § 10 andre ledd, foreslår departementet at forskriftshjemmen i § 11 tredje ledd videreføres til skoleåret 2022–2023. Bestemmelsen i § 11 omhandler

Endringer i midlertidig lov om tilpasninger i barnehageloven, opplæringslova og friskolelova for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19 (forlengelse)

betinget inntak til Vg4 påbygging til generell studiekompetanse. De materielle reglene for skoleåret 2021–2022 fremgår av forskriftens § 14, jf. lovens § 11 tredje ledd. Departementet vurderer per nå at slike forskriftsregler ikke er nødvendig, men kommer eventuelt tilbake til dette dersom situasjonen endrer seg.

6 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget om forlengelse av tilpasningene i reglene i barnehageloven, opplæringsloven og friskoleloven antas ikke i seg selv å få betydelige økonomiske og administrative konsekvenser. Så lenge det er smitteverntiltak som skolene og barnehagene må forholde seg til, vil det likevel være ekstraordinære kostnader knyttet til ekstra bemanning, smittevernutstyr, renhold m.m. Hva de konkrete konsekvensene blir for den enkelte barnehage og skole, er avhengig av tilgjengelig personell, hva de har av utstyr, og hvilket nivå smitteverntiltakene skal være på. Hva de økonomiske konsekvensene vil være av bestemmelsene om kompensasjon for tapt foreldrebetaling og tilskudd, vil avhenge av hvor mange og i hvor lang tid barnehagene eller skolefritidsordningene er stengt.

Kunnskapsdepartementet viser for øvrig til omtale av økonomiske og administrative konsekvenser i Prop. 102 L (2019–2020) *Midlertidig lov om tilpasninger i barnehageloven, opplæringslova og friskolelova for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19*, Prop. 8 L (2020–2021)

Endringer i midlertidig lov om tilpasninger i barnehageloven, opplæringslova og friskolelova for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19, Prop. 137 L (2020–2021) Endringer i midlertidige lover om tilpasninger i barnehageloven, opplæringslova, friskolelova, introduksjonsloven og integreringsloven for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19 (forlengelse av lovene) og Prop. 9 L (2021–2022) Endringer i midlertidige lover om tilpasninger i barnehageloven, opplæringsloven, friskoleloven, introduksjonsloven og integreringsloven for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19 (forlengelse).

7 Merknader til de enkelte lovbestemmelsene

Til § 10 andre ledd

Endringen innebærer at forskriftshjemmelen utvides slik at departementet også kan gi forskriftsregler for skoleåret 2022–2023.

Til § 11 tredje ledd

Endringen innebærer at forskriftshjemmelen utvides slik at departementet også kan gi forskriftsregler for skoleåret 2022–2023.

Til § 13

Endringen i andre ledd innebærer at lovens virketid forlenges. Loven oppheves 31. desember 2022 i stedet for 30. juni 2022.

Endringer i midlertidig lov om tilpasninger i barnehageloven, opplæringslova og friskolelova for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19 (forlengelse)

Kunnskapsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i midlertidig lov om tilpasninger i barnehageloven, opplæringslova og friskolelova for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19 (forlengelse).

Vi **HARALD**, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i midlertidig lov om tilpasninger i barnehageloven, opplæringslova og friskolelova for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19 (forlengelse) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i midlertidig lov om tilpasninger i barnehageloven, opplæringslova og friskolelova for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19 (forlengelse)

I

I midlertidig lov 26. mai 2020 nr. 52 om tilpasninger i barnehageloven, opplæringslova og friskolelova for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19 gjøres følgende endringer:

§ 10 andre ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift fastsette tilsvarende utvidelse som i første ledd for ungdom som tas inn til Vg3 påbygging skoleåret 2021–2022 og skoleåret 2022–2023.

§ 11 tredje ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift fastsette tilsvarende utvidelse som i første ledd, jf. andre

ledd, for inntak til Vg4 påbygging skoleåret 2021–2022 og skoleåret 2022–2023.

§ 13 andre ledd skal lyde:

Loven oppheves 31. desember 2022.

II

Loven trer i kraft straks.

